

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru țărani: „Libertatea” cu „Foaia Inter-
comunită” și „Plugarul Luminat” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inserțiuni după înțelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi.

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru America: „Libertatea”, „Foaia Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dolari. Banii se trimi-
te în d. John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foaia
la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

Să facem și noi așa!..
O învățătură bună ce ni-o
dă Ungaria.

Evreii dela noi din Ardeal, Bă-
nat și Crișana, sînt foarte îndrăgiți
de Maghiari. Pe noi Romîni și țara
noastră, ne desprețuiesc, li i urât de
noi, suntem pentru ei oameni cu
păr pe limbă, — și ei unde nu-
mai pot, se alipesc de Unguri,
ca copilul de pîrintele său, ca
streinul de rudenia sa. Dacă într-o
bună zi s'ar ivi în zăre scripștea
baionetelor armatei lui Horthy, toți
Evreii noștri ar alerga, jumătate ne-
buni de bucurie, sub steagurile lui
— împotriva noastră! Ar fi vai
de aceia dintre noi care am cădea
pe mâna lor.

Ei, bine, noi sfătuim pe Romîni,
și pe cei de sus și pe cei de jos,
să se purta față de Evreii dela noi,
numai așa cum se poartă Ungurii
din Ungaria cu Evreii lor!

Că, dacă cu purtarea lor aceea,
Ungurii îi cuceresc așa de tare pe
Evrei, poate c'om ajunge și noi să
le fim dragi. Cu aceleași mijloace,
le aceleași sfîrșituri. Iată anume,
cum se poartă Ungurii cu Jidanii lor.

Comandamentul Militar din
Seghedin a dat o poruncă nouă
cătră comandanții de trupe un-
garești din cercul său, în care, re-
noind poruncile date încă în anul
trecut 1920 privitor la cumpărătu-
rile armatei, spune:

„În legătură cu punctul 1 al Ordi-
nului confidențial (tănuț) Nr 11 din
1920, vi-se aduce de nou aminte, că:
Refacerea Ungariei atîrnă dela a-
ceea, ca să dăm destul de lucru In-
dustriei (meseriilor și fabricelor), și
să sprijinim negoțul cel cu duh și
morală creștină, și să le punem pe
acelea (negoțul ca și Industriile) în
slujba marilor interese (tre-
buințe și foloase) naționale!

„Acesta este un pas spre cură-
țirea industriei și negoțului de
aceia, cari au instrăinat de duhul
creștin aceste însemnate ramuri de
muncă și le-au scos din slujba
intereselor naționale, îndrumân-
du-le spre internaționalism (spre
înțiuță care nu vrea să mai știe de neam
și patrie!). Ceva mai mult: îndrăznesc
să spun, că le-au instrăinat dela noi,
pentru scopuri dușmănoase nouă!”

„Imi repet porunca, că toate dere-
cătoarele supuse mie, Comandamentele
și celelalte, — să și facă pe viitor
cumpărăturile de lipsă lor, numai
la firme (negustori), la societăți ori
cooperative creștine, — căci numai

astfel vom putea fi sprijinitori ai muncii
ce se duce pentru curățirea in-
dustriei și negoțului, — prin
îndepărtarea streinilor de ele!

„Comandanții vor cerceta cu as-
prime împlinirea măsurilor luate prin
acest ordin, il vor tîlmăci celor de
sub mâna lor, făcându-i sprijinitori
fanatici (neînduplecați, orbiți chiar) ai
scopului urmărit!”

Și așa mai departe, Comandan-
tul maghiar se vede un înfișcărat
doritor de a-și vedea neamul fericit,
iar asta ei n'o vede ca puțină,
decît mai lăpădînd de pe trupul
neamului maghiar... cojocul jido-
vimei, care de mult îl strînge și
sufocă, și l'a dus la toate relele.
Azi Maghiarii se pare a se fi trezit
la judecata cea bună despre oa-
menii, după cari prea s'au luat,
până de mare rău au dat. Și acum
vezi ce măsură iau față de ei!

Din armată fac unealtă care
să ducă sîmțata unei lupte sîm-
țoase pentru a se scutura de
pirul jidovesc ce s'a urcat pe tot
trupul lor și pentru a și veni în ori,
la o muncă adevărat națională și
creștină.

Pe bună cale spucă Ungurii
dela Seghedin.

Indemnăm pe Romîni dela toată
înimă, a și-i lua de pildă!

In Franța și — la noi.

— Din pildele altora. —

Concetășenii noștri Maghiari me-
reu umplu lumea cu șipetele lor,
că — în România ei sînt prigonii,
nedreptățiți, vai de ei!

Ziarul francez „Le Journal”
scrie că deputații francezi din Al-
sajia-Lorena, de curînd re-aliptă
la patria mună Franța (așa ca
Ardealul la România), au pregătit
un plan de lege pe care îl vor pune
pe masa parlamentului francez, prin
care cer, ca timp de 10 ani să nu
se dea dreptul de vot streinilor
rămăși pe pămîntul Franței! Nicl
celor încetășenii în temelul legii!

Iar alt plan de lege va cere, ca
cetățenilor vîditi necredincioși țării,
să li-se șteargă dreptul de cetățeni,
chiar dacă odată li-a fost dat acel
drept!

Și e foarte cu puțință, că parla-
mentul francez să primească ace-
ste legi.

Așa își apără Franța sigu-
ranța sa de stat, liniștea sa față
de răit cel de alt neam, cari au
rămas între hotarele ei, dar n'au
alt gînd decît cum să-i facă ceva
stricăciune, — cum ca Ungurii și
ortacii lor dela noi!

Ce largi suntem noi în darea
de drepturi streinilor dela noi, și
ei ce „recunoscător” și mulțămi-
tori față de noi...

UNELE—ALTELE

Adunarea

plănită de Partidul Național la
Făgăraș pe 11 Nov., s'a amănat pe
18 Noemvrie, — căci fruntașii cari
avean să vorbească acolo, sunt re-
ținuți la București, în treburi grab-
nice și mari de ale nevoilor politice.

Înțelegerea

Între Partidele Unirii (Partidul Na-
țional, cel basarabean și bucovinean
de-o parte) și partidul Liberal din
vechiul Regat, — Înțelegere de care
se vorbește așa de mult de luni de
zile, — nu s'a putut face încă. Con-
ducătorii Liberali nu au primit încă
toate punctele de vedere ale Parti-
dului Național, iar dl Dr. Maniu nu
s'a crezut în drept a mai lăsa din
cererile sale, prin cari vrea într'a-
dăvăr, cel mai mare bine Români-
lor din Ardeal, Bănat și Crișana.

Această neînțelegere mai tine
la guvern partidul generalului Ave-
rescu, deși el e azi o sarcină atît
de dureroasă pentru țară, încât dl
Iorga a spus într-o zi:

— Ori-ce ar veni, e mai bun
ca acest guvern!

Amânare, de ce?

Gazetele spun că guvernul ar fi
hotărât să amâne deschiderea
parlamentului (sfatului țării)
până la mijlocul ori sfîrșitul lui
Decembre.

Asta înseamnă că nu are nă-
dejde să poată lucra ceva dacă
s'ar conchema la 15/27 Nov. cum
cere legea parlamentului. Și mai
înseamnă că acești guvern nu mai
vede fața parlamentului! Se duce
naivitate de-a mai veni sfatul țării
împreună.

Țara libertăților prea mari...

Cînd studenții francezi au fost,
în vară, prin țara noastră, cu ei
venise și profesorul universitar
Klotz, care a văzut ce-i pe la noi,
ce libertăți largi au Ungurii și toți
steinii. — Lînd știre că o gazetă
ungurească din Cluj și a bătut joc
de Romîni că au primit cu atîta
paradă pe niște studenți, și l'a luat
în zălemea și pe acela, — profe-
sorul francez a spus următoarele:

„Scrisese gazetei maghiare înfă-
șicează în Țara Românească, care
e țara libertăților (slobozenilor)
uneori prea mari, — rămășitele
vederilor strîmte ale trecutului (stă-
pînii maghiare) lăra dreptate și
lăra adevăr!”

Așa-i. În multe privințe în a-
ceastă țară sînt libertăți prea mari,
de cari răii din ea își bat joc, în
loc să se bucure, să le cinstească
și să ne cinstească pentru ele...

Pentru desarmare... De lu-
cru mare se apucă un sfat al
Marile Puteri, întrunit la Vashing-
ton (capitala Statelor Unite Ameri-
cane). La chemarea Președintelui
și guvernului acelor state, solii
marilor puteri Europene s'au întrunit
să chibzuiescă cum s'ar putea
asigura pacea lumii pe o vreme
foarte îndelungată, așa fel, ca avînd
liniște în privința războaielor, țările
să și poată scădea armatele pînă
la măsura cea mai mică ce se
poate. Să ajungem la o adevărată
desarmare. Să ai mai mult o
poliție, decît o armată...

Și solii au nădejde, a putea
ajunge acest lucru.

Bine-ar fi.

Stoian și Mimi...

La București a bancrotat marea
bancă ce-și zicea »Banca Națiu-
nii» cea cu frumosul palat din fața
palatului Regal, la dreapta. A perdut
peste 100 milioane Lei.

Directorul acestei bănci era un
domn I. Stoian, »avocat» din
București, mare slugă electorală alui
Marghiloman. Pentru acest fel de
slugărire, l'a făcut »șeful» său, Di-
rector la Banca partidului.

Acum că l'a dus-o de ripă în 2
ani, ies la iveală frumoase lucruri
despre »bravul» agent politic al
nemților: S'a aflat, că într-o călătore-
rie ce a făcut la Paris în treburi de
ale băncii naționale sale, a luat ca în-
soțitoare de drum, să nu-i fie, vezi,
urît puilului, pe Mimi Bulandra,
o teatralistă din București. Și s'a
aflat că dl »director» Stoian, i-a fă-
cut filtoarei sale de urît, daruri în
acel drum, de numai un milion Lei.

Acum judecătoria pășind la mij-
loc în cercetarea risipei și nebuniei,
care a dat de mal o bancă așa de
mare, — a confiscat (a luat) dela
conița Mița Bulandra »darurile» cele
de un milion ale »galantului» Sto-
ian, iar pe dumnealui l'a așezat la
răcoare în temnițele dala Văcărești.

Arătăm întâmplarea numai pentru
a se vedea, cine sînt cei mai mari
urlători în jurul bărbaților politici
din orașele mari! Acest I. Stoian în
vremea neutralității României, cînd
Marghiloman făcea ochi dulci Nem-
ților, era unul din cei mai stașnici
halitori ai noștri, ai Românilor arde-
leni ce ne refugiasem la București
și cari eram de alte păreri politice

decât dl Marghiloman Stoian al d-sale sta să ne soarbă într-o lingură de apă, că de ce nu plecăm și noi frunțile spre Germania și Austroungaria de care fugisem de-acasă. Pentru această lătrătură în jurul „șefului“ a ajuns Director de bancă, deși locul li era încă de pe atunci acolo unde e acum...

Auzi, auzi!

Cum se face „câștig“ statului!

Generalul Văleanu, ministrul Căilor ferate în ministerul dlui General Averescu, încheiase contract cu un trimis al unei fabrici de locomotive (mașini la tren) pentru câteva sute de locomotive.

Cei-ce știu cum stau prețurile, spun că dl ministru Văleanu a încheiat un contract foarte îngreunător pentru stat, plătind prețuri mult prea mari, față de cât cer alte fabrici.

S'a făcut multă vorbă, chiar scandal, asupra acestui contract cunoscut sub numele: Contractul „Brutinel“, după numele agentului ce l'a încheiat. Se vorbea că anumiți domni din acel Ministeriu, au știut prea bine de ce îl încheie, deși mult mai scump pentru stat decât cel încheiat de alte fabrici.

Acum guvernul simte că — se duce, și s'a pus să direagă ce mai poate din ce a făcut foarte-foarte rău.

Așa într-o adunare a Ministrilor săptămâna trecută, a hotărât că — desface contractul cu Brutinel. Aceea ce a trimis, e primit și plătit (și împărțit), — dar mașinile ce nu-s gata, nu se vor mai primi! (Nu, că viitorul guvern și așa nu le-ar mai fi primit, iar cel de acum nu mai are vreme să le primească).

Și vestind aceasta, guvernul spune țării ca lucru de care să se bucore tare:

„Statul român, câștigă (prin această desfacere), 118 milioane!“

Vedeți ce frumos e spus lucrul: Bucură-te stat român, că bunul tău guvern îți face, prin o singură hotărâre a sa, un câștig de 118 milioane!

În faptă ar trebui să spună: Prin aceea că nu mai primește și mașinile ce mai erau de adus, statul cruță 118 milioane din cât perdea la ele, dacă le primea și pe acestea așa cum le încheie!

Cât o fi câștigat la celelalte mașini Brutinel (și ortacii lui), nu ni-se spune.

Lucruri urâte, lucruri de folos.

Ce iese din luptele politice între partide.

Multă lume e de credința, că aprinderile și uritele lupte politice dintre partide, sunt numai urite, dar de multe ori ele sunt și de folos pentru țară. O pildă viuă o găsim în știrile venite dela București în această săptămână:

Am fost arătat în numărul trecut, că unul din bărbații hotărâtori ai partidului liberal din vechiul Regat, dl Vintilă Brătianu, a spus în o adunare, că partidul său are ca plan de viitor pentru zilele cind va ajunge la putere, să radă unele din legile de dări aduse de guvernul Averescu, ca, de pildă, legea pe „exploatarea agricolă“ (adecă aceea, în temeiul că-

reia, țărănul nu plătește numai darea de pământ, de vite, ci dacă își vinde o parte a rodului câmpului ori a vitelor sale, din acestea plătește o dare osebilită de 1 la sută, un bănuș din fiecare Leu, un Leu din sută de Lei, ca dare de negoș, căci, zice Titulescu, și el, plugarul, a făcut „negoș“ cu bucatele sale, cu laptele, cu untul, cu brânza căpătată dela vitele sale), — și vreau să radă și legea pe negoș ală „pe cifra de alaceri“, după care fiecare negușor și meseriaș și fabricant, trebuie să dea 1 la sută din tot ce vinde!

Guvernul Averescu, văzind că prin aceste planuri și făgăduințe, partidul liberal va câștiga pe partea sa foarte mulți țărâni la safe, ca și mulți negușori și meseriași la orașe, — căci și unii și alții se vor bucura de raderea acelor legi ce le bagă mâna 'n buzunare de cite ori vind o măsură de bucate, o pereche de cisme, o năframă din prăvălie, — hop, s'a pus și domnia sa pe lucru să-și câștige dragostea țării: În săptămâna trecută, după făgăduințele dlui Brătianu, guvernul a înființat un sfat Ministerial, în care a hotărât că — părăsește una din legile sale de dări, nu chiar pe cele promise (făgăduite) de dl Brătianu, ci alta: *Legea pe averel*. Și după avere peste tot se cerea o dare, care lovea și 'n bogași și 'n săraci, de sus până jos. Acum dl Averescu spune:

„Văzind cit aduc legile pe „cifra de alaceri“ (adecă acelea cu unu la sută din tot ce vinzi), guvernul află, că se poate lipsi de darea pe avere! Și hotărâște înlăturarea acelei legi, — dar așteaptă cu ștergerea ei până va veni acasă și ministrul Finanțelor, Titulescu, dela Paris, unde e dus“.

Cu alte cuvinte guvernul cunoaște în fața țării, că a pus asfel de dări pe țară, de cari n'are lipsă de toate, și acum vine să lepede pe unele din ele, chiar înainte de a le fi încercat!

Dar dacă dl Brătianu nu făcea acele vestiri la Severin. — dl Averescu nici gând n'avea să mai ușureze din greul dărilor ce a croit pe țară. Iacă o urmare bună a dirzelor și urâtelor lupte politice dintre partide. Numai că, în ce privește făgăduința guvernului, să vedem ce va zice dl Titulescu, ministrul de Finanțe? Dar dacă el n'a vrea?

— Alta. Asta numai urâtă. Naite cu două săptămâni dl Marghiloman, cel cu dragostea pentru Nemți în proșap, — fiind o adunare politică la Iași, a învinuit guvernul de atâte nepricepere, răutate, risipă și necinste, încât dl Averescu și soții, numai fericiți nu puteau fi de cite și auzeau. La făcut cum se zice, cu ou și cu oțet. Proști și răi. Țara să scape cit mai late de ei.

Totuși n'au trecut 10 zile și — cine băteă la ușa dlui Marghiloman? Dl Argetolanu, mâna dreaptă a dlui Averescu!... Și se spune că l'a pipăit pe dl Marghiloman că — n'ar fi aplicat a veni să concucreze cu el, că l'ar face tocmai ministru de Finanțe, în trebile de avere și de dări, ale țării, — adecă acolo unde ei au încercat-o mai prost, fie de nepricepuși, fie de răi și risipitori. Sau, dacă nu, să primească a fi numit Guvernator la „Banca Națională“, care azi prea e pe mâna liberalilor. Prin asta guvernul voia să câștige bunăvoința celui ce îl lovea așa de vrășmaș la Iași.

Apoi astea s lucruri urite. Le

spune o țară întregă, frunțile tuturor celorlalte partide, că duc țara la prăpăd, — totuși ei se acasă cu amândouă mâinile de ruda puterii și — nu se lasă!... Și chiamă și pe dușmanii lor, odală pe țărâniști, cari n'au primit, acum pe Marghiloman, care nici el n'a primit: Hatdași și voi, ori care, că vă dau parte din putere, numai... să mai pot sta și eu pe lângă voi!...

Nu-i pace!

Lupta între un urleș și o pitică, între Anglia și mica sa vecină și alipită, Irlanda, iar a izbucnit.

Guvernul englez s'a silit să-l înăbușe, să nici nu mai audă lumea de el, dar ura Irlandezilor față de stăpînirea vrășmașă engleză, e prea mare, decit să se astimpere. Ei lapădă la vieți fără cruțare, varsă sînge și își lasă voioși crucea suferinții, pîrîndu-le malbună o moarte, decit o viață lipsită de deplină neastîrnare.

Încăerările s'au deslănțuit de nou: atîi la orașe cit și la sate sunt ciocniri sîngeroase între trupele răzvrătiților și armata și jandmeria engleză. Armata lor se numește „armata republicii Irlandeze“ și ea nu stă la luptă deschisă cu puternica armată engleză, ci duc așazisa „luptă de guerilă“, cînd cele măruate atacă pe furiș, în spate, în coaste, noaptea, armata regulată, și pe cînd aceea se așază în linii de foc, atîcătorii fac „stînga împrejur“ și se fac nevăzuți! Ei se risipesc în toate părțile dîndu-și loc de înființare colo ori colo, dup'un deal, dup'un sat, într'o pădure, și iar se adună și iar atacă. Așa ei fac pagube simțite armatei regulate prin atacuri furișe, o neliniștesc și o oboșesc, și fac de vorbește lumea mereu de lupta lor de pitici cu uriașul.

Guvernul englez a vestit starea de asediu (dreptul judecătoresc de războiu, cu judecata scurtă asfîrșită de regula prin gloș) și zilnic cad zece și sute de capete irlandeze sub gloanțele engleze, — mai ales pentru rebeliune (răscoală) și purtare de arme oprite.

— Guvernul englez mai e încurcat de greva mînerilor (lucrătorilor din bălșagarile de cărbuni), grevă care azi are înfățișare revoluționară. Pentru asta s'a scăzut la jumătate porțiunea de cărbuni ce se vinde locuitorilor iar trenurile s'au împușinat la jumătate. Cele ce merg, sunt conduse de militari. — Mare parte din rezervele armatei de uscat și de marină (de pe corăbii) e chemată sub arme.

În Albania

s'au pornit acum iară lupte între Albanezi și trupele sârbești. Sârbia vrea să-și înființeze hotarele și peste jumătate din Albania, ceea-laltă jumătate lăsîndu o Greciei. Căci, zic ei, n'are nici un rost un stat mic și slab ca Albania aci între noi. E numai cuiul lui Pepelea, de care n'avem nici un bine.

Albanezii își cer neastîrnarea, deși vîd că n'au cu ce o susține. Sîrbii însă nu s'oameni prea cu mînuși, ei fîră a se mai uita mult ce zice altă lume, și-au pornit oșble și ele înaintează prin Albania. Ce o leși și din asta, se va vedea.

Au fost prinși ucigașii dela Senat.

Toată lumea-și aduce amîn'e de grosznica faptă dela 8 Decembrie 1920, cînd o bombă plină de dinamită a luat foc în sala de adunări a Senatului, la București, omorînd pe loc pe Ministrul de Justiție D. Greceanu, pe Episcopul Dr. Radu dela Oradea Mare și pe senatorul Gheorghiu, rînînd greu pe președintele General Coandă, pe Episcopul Nifon al Dunării-de-jos și pe Arhimandritul Clorogariu (azi Episcop) dela Oradea Mare.

Făptuitorii n'au putut fi descoperiți. Par'că intraseră în pămînt.

Sunt de atunci 11 luni. Lumea așproape uitase marea nenorocire și pe jefurile ei, — dar nu i-a uitat Siguranța Generală (poliția cea ascunsă, nevăzută) a țării.

În fruntea acestei poliții stă dl *Romulus P. Voinescu*, unul din cei mai isteți cîrmaci ai regimentelor de poliști secreți (ascunși). Fără zgîmot, oamenii usale mereu căutau doar găsesc un semn macar, care să le arate că pe aici trece drumul ce duce pe urma mișcilor. Dar abia la vre-o jumătate de an au dat de acea urmă. — iar acum în luna a 11-a au ajuns la țintă: au descoperit întreg cuibul răilor și au pus mâna aproape pe toți din bandă. *Sunt aproape numai Jidan și Ruși* (poate numai după nume, de fapt tot Jidan), și cîțiva bătuși de Dzeu Român, coadă a acelor. Iacă numele jupănilor:

1. *Max Goldstein*, Evreu din Bărlad, funcționar la o casă de negoș, de 30 de ani, dezertor ce a fost osîndit la 10 ani muncă silnică pentru fărădelegi încercate împotriva Siguranței (poliției) statului, scăpat cu fuga dela Curtea marșială după judecare. El mai purta 3 nume: it ziceau Stejaru, Coca și Serghie, cum vrei.
2. *Leon Lichtblau*, Evreu din București, de 22 ani, student universitar la drept, zis și Loni și Hugo...
3. *Saul Ostias*, Evreu din București, de 20 ani, student la politehnică, zis și „Sandu“...
4. *Lupu Goldstein*,
5. *Paul Goldstein*, zis și Petru Trauer;
6. *Popi Lichtblau*,
7. *Julietta Holzman*,
8. *Gerbert N.*
9. *Moscovici P.* zis și Chișă „Mescu“, e frate cu fostul deputat socialist Moscovici, care e și el întemnițat decînd cu încercarea de a face grevă generală în țară;
10. *I. Sternberg*,
11. *Pavel Skacenko*, (rus, sau Jidan rus);
12. *N. Buchnovsky*, tot așa, Rus ori Jidan rus.

Iar drept coade de topor s'au alăturat lor și 4 nenorociți de Români: Alecu Constantinescu, mare răzvrătiitor și tulburător; Gh. Părvulescu, I. Oltean și G. Țîndel.

Prinși, ei au recunoscut toate relele ce au făcut! Ei toți fac parte

din Comitetul comunist și terorist (care să vire lumea 'n groază prin faptele sale) cu scaunul la Moscva. Pentru asta primeau sume mari de bani.

De ce au pus bomba.

Lumea crede, după omorul fioros, că el e o faptă de răzbunare asupra societății civile pentru că n'ar fi destul de dreaptă cu mulțimea de jos ce se crede apăsată.

Dar acești descerești au spus că nu. Îndemnul la punerea bombei a fost altul: Ei și-au zis într-o zi: „Noi nu dăm semne de viață, nu arătăm la Moscva, nici o ispravă, — așa că aceia o să ne creadă niște înșelători cari primim bani dela ei și nu facem nimic. De aceea și-au zis: Trebuie să facem o „faptă mare“, care să ne arate acolo volinici odată! Și au hotărât punerea bombei. Întâi au vrut s'o pună la Siguranța Statului, la inima polșiei, care-i ține de scurt. Dar, zice, ni-a fost teamă că ne prinde, așa ne-am înțeles s'o punem la Senat, unde i mai ușor de străbătut.

Cum au pus bomba.

Ostias a mers la ședința din 7 Dec. a senatului și din o loge, unde a fost lăsat să privească, și-a însemnat cum și unde s'ar putea face isprava aci.

Noaptea au venit și au intrat cu cheie mincinoasă în sală. Au pus bomba la spatele președintelui și au stat acolo ascunși până la 4 spre ziuă, căci bomba avea clas care mergea numai 12 ore, și așa trebuia să l porneasă la 4 dimineața, ca să lezeze foc la 3 ori înainte de 3 după amiaz. L'au pus, l'au pornit și ei au ieșit tot pe unde au intrat.

Nainte de 3, bomba a luat foc și a făcut omorurile cunoscute.

Uaful din mișei a mers să vadă ce s'întâmpla și a avut ucrul lor. A văzut și a fugit acasă de a spus lui Max, căpetenia lor, ce a văzut. Acela așa s'a speriat, că a început să trâmure de spaimă și de greață și de groază, iacit a trebuit să i aducă leacuri dela farmacie ca să l liniștească!

Ce au făcut de aci încolo ca să li se perindă urma, și ce a făcut poliția până i a prins, — lucruri foarte interesante și înfricoșătoare, mai alifel ca în romanele cele mai strâșnice, — vom povesti, cu amănunte, în numărul viitor.

Toți vreau să aibă lăcaș la Galați.

Orașul Galați, de unde încep a se desface apele Dunării în 3 brațe mari, cât 3 râuri oșbite, — are foarte mare însemnătate în negoful Europei răsăritene.

Nu numai în România, Galați sunt oraș negustoresc de căpitanie, și și pentru țările vecine, din sus și din spre șosea de România, ca și pentru țările îndepărtate cari vin pe mare la Constantinopol, de acolo în Marea Neagră și de aci ar vrea să ajungă pe Dunăre în sus, către Ungaria și Austria, sau dela Galați cu treburile spre centrul României, spre sudul Poloniei, și pe altele.

Ori încolo ar vrea s'o porneasă cu mărfurile lor, aci trebuie să se descarce: De vreau să le ducă pe Dunăre în sus, trebuie să le descarce pe șleberi și pe vase ușoare se pot merge pe Dunăre, pe unde torăbilitățile cele grele cu cari au venit pe mare, nu pot înainta.

De vreau să le ducă cu trenul mai departe, iar trebuie să le descarce pentru a le trece în vagoane.

De aceea, statele amice României, l'au cerut să le lase tuturor, câte un loc potrivit, pe care să și zidească ele magazinele lor, locurile de descărcare și de încărcare. Și România s'a învoit să le dea, pe lângă chirie potrivită.

Pân'acum și au cerut și ales locuri în apropierea portului Galați: Franța, Polonia, Cehoslovacia și Persia. Ca mâne vor veni și altele. Și se va dezvolta portul și orașul Galați foarte.

NOUȚĂȚI

I. P. S. Metropolitul Dr. N. Bălan a cercetat în 6 Nov. Făgărașul, mergând la sfințirea bisericii din Voila. A avut primire foarte frumoasă peste tot locul.

Martorii merg fără plată pe tren. O măsură nouă, și nu știm ce să zicem de ea, de e cuminte ori e o greșală, a fost luată de guvern.

Fiindcă judecătorii s'au plâns, că nu pot ține judecățile, că martorii nu se înfrățesc fiind călătoria foarte scumpă, — guvernul a hotărât că martorii chemați la judecătorie, să poată călători pe tren fără plată, arătând citația!

Cununie. Dșoara Cornelia Mihailă, Vinerea, și dl Vasile I. Vulcu, comerciant în Sebeșul-săsesc, își vor sărbători în 20 Noemvrie, cununia în biserica gr-or. română din Orăștie. Le dorim toată fericirea!

Primpretor al plasei Orăștie, a fost numit de Ministerul de Interne din București, dl **Petru Dămian**, fost pân'acum primpretor onorar tot aici.

Noul șef al plasei se află la conducerea acestei plase dela preluarea slăpânirii dela Unguri, d-sa fiind care a organizat-o de nou împreună cu fostul primpretor Dr. Sotir, în vremile turburi de după revoluție. Prin numirea de șef al plasei, i-s'a recunoscut meritul însemnat ce-l are întru organizarea acestei plase sub domnia românească și munca dsale serioasă.

Dl T. Balomiri, primpretorul de pân'acum, a fost transferat, în aceeași calitate, la Cohalm, în Târnavă mare.

Cercetaș decorat. Marea Legiune, a acordat „Virtutea Cercetășască“ cercetașului **Sabin Viorel** din cohorta Aurel Vlaicu dela Orăștie, pentru exemplara sa purtare cercetășască și pentru faptul că a scăpat dela inec pe un locuitor din comuna Sibot. — Totodată Comandantul Mării Legiunii a încredințat dlui V Bora sarcina de Comandant și al Legiunii „Sarmisegetuza“, dindu-i și dînsului „Virtutea Cercetășască“ pentru silința ce a pus în organizarea cercetășiei la școala din orașul nostru.

Cercetășii din Cohorta „A. Vlaicu“ au înființat un atelier de meserii al lor deocamdată cu 4 specialități: tâmplărie croitorie, pantofărie și legătorie de cărți.

Orele oficioase la Perceptoratul reg. din Orăștie, sunt în timp de față numai dela 8—10 dimineața. După aceasta oră nu se mai

Pe anul 1922

scoatem de nou de sub tipar vechiul și bine cunoscutul

„Calendar Național“ al „Foi Interesante“.

care va fi reînvierea frumosului și bogatului Calendar de nainte de război. Pe lângă un foarte bogat material de ceif, el va aduce peste 30 de chipuri foarte interesante, care în alt calendar nu se pot găsi.

Pe 1 Decembrie va fi gata. Nu grăbiți a vă lua alte Calendare, până nu veți vedea „Calendarul Național“ al „Foi Interesante“ dela Orăștie! — În numărul viitor, arătăm cuprinsul.

slojește publicul nici pentru a plăti nici pentru a i-se da bani, — căci puținii slujbași ai Perceptoratului, sunt împărțiți la comisiile de prețuire a averii nemișcătoare din oraș, pentru croirea de dare.

† Dr. Nicolae Vraciu, fost medic militar mulți ani în armată austro-ungară, rămas din război cu o cumplită boală, după ani da suferințe într'un sanatoriu (spital) din Budapesta, a încetat din viață la 13 Noemvrie a. c. Răposatul era fiul unei frunțase familii țărănești din Vălișoara (Zarand). A fost un om bun și Român bun până la sfârșitul vieții sale. Il plâng numeroase rudeni, printre cari iubitorul său frate **Lazar Vraciu**, director la „Sebeșana“ în Sebeșul-săsesc. D-zeu să l odihnească în pace cu aleșii săi.

Căsătorie. Dl Dr. Ioan Jantea, prim-pretor la Geoagiul de jos, și-a sărbătorit cununia cu dșoara **Margareta Segal** în biserica gr. or. română din Alba Iulia, la 6 Novembre. Trimitem sincere urări de fericire noilor căsătorii.

Dela Orfelinat. Duminică în 20 Oct. dșoara **Ioana Băgdănescu** a colectat în frunțasa comună Romos, lână pentru Orfelinat, ca se facem mititelor nostri ciorapi de iarnă. La îndemnul părintelui Bășărabă, s'au strâns în timpul cel mai scurt 6 kg de lână de tors.

Dna **Ana Lazar**, reintoarsă din America a dăruit 5 Lei se cumpărăm ace pentru împletit.

În Orăștie s'au găsit îndată, la chemarea noastră, 10 fete, cari vor toarce lână sub supravegherea Dnei văd Dr. Maior.

În felul acesta în că-e-va zile inbiții noștri orfani, vor avea ciorapi calduți de iarnă.

La toți și toate mii de mulțumite.

Prezidenta:
Victoria Col. Florian.

Iarăși retragere de Arhieru. La București s'a adunat Sinodul Arhieresc al întregii României, pentru a debate, între altele, și planul de unificare a conducerii bisericii ortodoxe române din țară. Azi în Transilvania avem o cărmuire după Statutul Organic alui Șaguna, în vechiul Regat e altă rînduială, în Basarabia și Bucovina, alta. Acum se lucrează un plan de lege care să dea întregii biserici o singură formă de a-și conduce treburile.

În o ședință din zilele astea Episcopul **Nifon** al Dunării de jos (Galați), a dat de știre, că fiind încă suferind de când a fost rănit de o schijă (țandără de fier) în atacul cu bomba dela Senat, — dorește a se retrage din scaunul de arhieru și a se duce la o viață a sa la Bellu, lângă București.

Prințul Mihai, cel mai tinerel vîlstar al Familiei noastre regale, va fi botezat săptămâna viitoare la Sinaia. Mama lui, Prințesa Elena, care era de mult suferindă, merge spre însănătoșare, și mama Sa, regina Sofia a Greciei, care a venit la Sinaia să și vadă fiica bolnăvită și nepoțelul, — s'a întors Duminică trecută peste Teiuși-Arad-Timișoara.

Regina Sofia a Greciei, e sora fostului împărat Wilhelm, care a lucrat atîta ca să ducă Grecia alături de Germania, — dar n'a izbutit, căci a învins Venizelos cu politica lui fericitoare de țară. De aceea venind în România, Regina Greciei a fost primită foarte oficios, rece, ca o străină de sufletul țării noastre.

Pentru numai 4 Lei

dăm, de probă, „Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ și „Plugarul Luminat“ pîn' la Anul-Nou românesc, adică mai mult de 2 luni de zile! Rugăm îndemnați pe că-mai mulți să se înscrie printre al bonafii de probă, trimițând banii.

La Căile Ferate — numai românește. Pentru a s'ajunge, ca pe slujbași dela Căile Ferate să i poată trimite și folosi ori unde în țară, — Direcțiunea generală (cea peste tot) din București, a hotărât să nu mai primească nici un slujbaș nici mare nici mic care nu știe bine românește. Azi Căile Ferate mai au slujbași cari știu numai ungurește și nu pot fi trimiși nici în vechiul Regat, nici în Basarabia ori Bucovina, și slujbași cari știu numai rusește și nu i pot folosi nicăiri în afară de Basarabia.

Asta nu se mai poate. De aceea pe viitor, toți cari cer slujbă la Căile Ferate, vor avea a face întâi un examen de limbă română, și numai dacă dovedesc că știu dslul de bine românește, mai sunt primiți.

Nou protopop. Părintele I. Geron din Uroi, ales protopop gr. or. român la Geoagiul de jos, a fost hirotonit întru protopop la 14 Octombrie în Sibiu. În curăd Sfinția Sa va fi instalat (așezat în scaun), în chip sărbătorec.

Practicant de macelar ar dori să între la vre-un măcelar din Orăștie, Ioan Romoșan din Cugiri. E în vîrstă de 18 ani, avînd 4 clase primare. Fiind mai înaintat în ani, și avînd mare plăcere pentru meseria asta, ar prinde mai ușor învățatura și ar fi de bun folos măestrului ce l'ar primi.

Din Viena vine interesanta știre, că medicii (doctorii) cer bolnavilor pe cari li cercetează, nu mai mult bani, ci — grâu. De o vizită la doctor acasă 6 kilograme grâu, de una la bolnav acasă, 10 kilograme. Bine, dar doctorul pleacă la bolnav cu sacul gol în mână și l duce plin?

Dentist Dr. S. Seidner — da consultați, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, de asupra prăvălii Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți. — Fără dureri. — Punere de danturi.

Intru luarea aminte a functionarilor!

In Tipografia „Libertatea” din Orăştie, a ieşit de sub tipar un foarte trebuincios imprimat:

**Cont de deplasare, sau
„Particular de călătorie”**

pentru secretari, primpretori, pretori, medici, medici veterinari, etc., — intocmit de tot original, așa ca să corespundă ori-cărei socoteți a cheltuielilor ce funcționarul le-a făcut în o călătorie oficioasă.

„Particularele” vechi erau defectuoase. Modelul tipărit la Orăştie, e perfect. El însuși, prin isteț, intocmitele sale rubrici, arată funcționarului ce are drept a-și socoti și a-și pretinde.

1 exemplar — 1 Leu, trimis franco.

— Asemenea foarte însemnate imprimatul nou de sub Nr. 61 ce se vestește la „Tipăriturile administrative” în numărul de azi.

Volume de „Foi Interesante”

mai avem de pe următorii ani, legate la oialță în cărți mari, de 210—220 pagini, cu sute de chipuri frumoase, cu poezii, nuvele, povești și glume:

„Foi Interesante” de pe 1906, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1914, 1919, așadar de pe 8 ani, — toate unele decât altele mai frumoase.

Filică plata de poștă s'a scumpit de nou și filică aceste volume nu le trimitem decât recomandate, — prețul lor, trimise prin poștă franco-recomandat, e 7 Lei 50 bani de volum.

Volume de pe 1907 și 1913, nu mai avem.

„Bobârnaci”

— Volume de „Bobârnaci” foia plină de glume frumoase, sănătoase și cuvințoase, scrise de regretatul Haralamb Călâmăr (E. Borcia), — mai avem numai de pe anul 1911, 100 pagini, cu mii de glume în proză și versuri, — cu 6 Lei 50 bani volumul, trimis franco-recomandat A se cere la:

„Libertatea” în Orăştie.

Pentru Orfani, Invalizi, Văduve.

Publicație.

Oficiul I. O. V. al Județului Hunedoara de pe lângă Cercul de Recrutare Orăştie, aduce cele mai călduroase mulțumiri jandarmilor din Compania Jandarmilor Hunedoara, care a dăruit suma de lei 486.

Aceleași mulțumiri se aduc locuitorilor din comuna Maceu, plas. Hășeg, care a avut bună inimă față de invalizi, orfani și văduvele care au rămas jerife ale războiului, și le-au dăruit suma de lei 58, bani 50%. suma aceasta va fi întrebuintată pentru ajutorul I. O. V. din acest Județ și întrebuintarea ei se va publica în zierele din Județ.

Rugăm pe toți locuitorii de pe raza acestui cerc, ca și din afară, care au bunăvoința de a dăruți sume ori cât de mici, în bani sau în natură, să le adreseze la acest Birou.

Întrebuintarea sumelor se va publica în zierele din Județ.

Director Special al Of. I. O. V. pe lângă C. R. Orăştie:

Colonel Kolomyjczuk

Grădină cu pomi

e de vânzare în Orăştie în Dealul mare și al Măcelariilor, câte un pătrar (1/4) de jugăr, cu pomi; — în ulița Dealului e de vânzare o casă mică; în strada Bisericii vechi o grădină cu cază; — în strada Apei o casă cu grădină frumoasă, — iar pe Promenadă vilă cea din urmă cu grădină mare.

Toate se vând din mână liberă.

Incredințat cu vânzarea: Dr. I. Szóllósy, avocat, Orăştie, la Szászv. Takorék-érintár. (338) 1—2

Canapea pentru odă de prânzit, se vinde la dr. Francisc Görög, director de Colegiu, Orăştie. (337) 1—1

Mașină de imblatit

garnitură completă, nu din cele mari, ci mai mică, cu motor de benzină.

Nicolae Țipan

Geoagiul-de-jos, la Școala (338) 1—1 Economică.

Atelierul dentistic

Dr. B. Grauer,

Orăştie. Piața Regina Maria 11 (casele Albert Abraham). Ordinează zilnic de la ora 9—5 d. a: plombe, danturi, poduri în execuția cea mai modernă. Scoaterea dinților fără dureri. Repararea danturii în câteva ore. Vizite, consultări și deviză de spese gratis. Cu săracii, considerație umană. Cel cu locuința în afară de oraș, sunt mai repede tratați. (319) 3—4

ORDINEA DE BAIE

la Băile Birtler din Orăştie:

Baie de puțină (vană): în fiecare: Joi, Vineri și Sâmbătă, toată ziua, **Dumineca înainte de prânz. Baie de abori:** pentru dame loi după mesă, pentru domni Sâmbătă după masă.

On. mușterii să-și aducă rufel (325) 3—8

Ca elevă de tehnica dentară

se primește la medicul dentist Dr. Seidner din Orăştie, o fată de 16 până în 17 ani. (331) 2—2

Tiparitură pentru oficiile administrative.

Au ieșit de sub tipar și se află de vânzare la „Tipografia Libertatea” din Orăştie, următoarele tiparitură pentru cancelariile secretariatelor și primăriile comunale:

- Nr. 1. Registrul adm. p. secretari.
- Nr. 2. Coale de In lex.
- Nr. 3. Carte de poștă.
- Nr. 4. Registrul pt. bilete de vite.
- Nr. 5. „ ” transcrierea biletelor de vite.
- Nr. 6. Regis. pt. inmanuări judecătorești ori administrative.
- Nr. 7. Jurnal de cassa.
- Nr. 8. Evidență pentru mandatele de plată a competențelor dela percepțorat.
- Nr. 9. Cuitanță.
- Nr. 10. Contra cuitanță.
- Nr. 11. Proces verbal pentru vestirea căsătoriei.
- Nr. 12. Publicașione pt. vestirea căsătoriei.
- Nr. 13. Invoirea păriașilor (tutorelui) la căsătorie.
- Nr. 14. Extras din registrul stării civ. pentru năsuși.
- Nr. 15. Extras din registrul stării civ. pt. căsătorii.
- Nr. 16. Extras din registrul stării civ. pentru morți.
- Nr. 17. Contract de vânzare și cump.
- Nr. 18. Rugarea pentru întabularea dreptului de proprietate.
- Nr. 19. Contract de donașione.
- Nr. 20. Conscrierea cazului de moarte (celui cu avere).
- Nr. 21. Conscrierea cazului de moarte (fără avere).
- Nr. 22. Autorizație de vinz. (de vite).
- Nr. 23. Inventar după lăsămint.
- Nr. 24. Atestat de dare.
- Nr. 25. Tablou nominal lunar despre născuții vii din comună (statistică).
- Nr. 26. Tablou nominal lunar despre căsăt. din com. (statistică).
- Nr. 27. Tablou nominal lunar despre despărșirile incurse în comună (statistică).
- Nr. 28. Tablou nominal lunar despre morții din comună (statistică).
- Nr. 29. Tabela de dare de drum (se poate întrebuinta la orice județ și ca evidență de arânzi, darea vitelor și a pădurii și alte taxe comunale).
- Nr. 30. Stat nominal pentru salariile funcționarilor.
- Nr. 31. Proces verbal de desbatere, împreună cu sentință (judecată) pentru ori-ce contravenție ce se pertractează la preturi.
- Nr. 32. Tabela pentru (arunc) impozit suplimentar comunal și județan.
- Nr. 33. Coale pentru solvirea de dare (Liberuș).
- Nr. 34. Proces verbal pentru judecătoria comunală în cauză bagatelară și de contravenție de cîmp, provăzut cu toate îndrumările referitoare la aceste cauze.
- Nr. 35. Citare în cauze bagatelare, în cauze de contravenții de cîmp, precum și în alte cauze ce obvin pe sama judecătorilor comunale, secretarilor, etc.
- Nr. 36. Fileră de inmanuare.
- Nr. 37. Invoire, (Transacțiune) pe sama judecătorilor comunale în cauze bagatelare și contravenții de cîmp.
- Nr. 38. Sentință în cauze bagatelare și contravenții de cîmp (se poate folosi și ca sentință de conțumojare), pe sama judecătorilor comunale.

- Nr. 39. Certificat de estimare pentru pagabele de cîmp (în cauză de contravenție).
- No. 40. Obligație pentru împrumut.
- No. 41. Cvită de ștergere hipotec.
- No. 42. Proces verbal despre zălogire (cuprindere) și prețuire se poate folosi la execuțiunea de dare pe 4 pătrare de an, se poate folosi la execuțiune în cauză bagatelară și în cauză de contravenție de cîmp etc.
- Nr. 43. Coală de catastrală (folă catastrală).
- No. 44. Adeverință pentru esirădarea biletului de vite (pe sama primarilor comunali).
- Nr. 45. Registrul de conscriere și Carte principală a celor de obligații la îndeplinirea muncii comunale de obște (Közsegi közmunka összeírasi lajstrom és főkönyv), în limba română. Prețul unei coale mari 2 Lei.
- Nr. 46. Tablou 1. — Pentru a se comunica lunar cu Cercul de recrutare, Biroul Rechiziții, schimbările ivite între animale, hamurile, trășurile, etc., eșite din comună, induse în tabela de clasare și repartiție. — Prețul unei bucăți Lei 120.
- Nr. 47. Tablou 2. — Pentru a se comunica lunar cu Cercul de Recrut, Biroul Rechiziții, schimbările ivite între animalele, hamurile, trășurile, etc., venite în comună, induse în tabela de clasare și de repartiție. — Prețul unei bucăți Lei 120.
- Nr. 48. Declarație care se dă la primăria comunală despre animalele, hamurile, trășurile, etc., care se vând sau se cumpără și sunt clasate de armată ca rechiziționabile. — Prețul unei bucăți 35 bani.
- Nr. 49. Cerere de dispensă de subvestirea căsătoriei, cu toate îndrumările referitoare la cererea de dispensă și la încheierea căsătoriei. Prețul 40 bani.
- Nr. 50. Proces verbal în cauză de dispensă dela serviciul militar.
- Nr. 51. Model A. Certificat a 3 părinți pentru a stabili drepturile la dispensă a celui mai în vîrstă între orfani.
- Nr. 52. Modelul B. Acelaș pentru dispense celui mai în vîrstă dintre orfanii de mamă.
- Nr. 53. Model C. pentru dispenza unui tiner al unei văduve.
- Nr. 54. Model D. pentru dispensă.
- Nr. 55. Model G. pentru dispensă cîntă are tată trecut de 70 ani.
- Nr. 56. Certificat în ocuind actele de stare civilă.
- Nr. 57. Certificat adevărind gradul avut de soldat în armata austro-ungară.
- Nr. 58. Dovadă de cetățenie.
- Nr. 59. Certificat de paupertate.
- Nr. 60. Cont de deplasare. (Particular de spese de călătorie) pentru secretari, primpretori, pretori, medici, veterinari, etc.
- Nr. 61. Rugare pentru concesione de edificare, în zestrată cu Certificat de espunere la vedere publică, cu proces verbal despre ocuțată la fața locului, cu ordin către secretari și cu Raport către primpretori în cauză de concesione de zidire

Cele mai multe fiind compuneri originale, — reproducerea lor e oprită și va fi urmărită pe calea legii. — Declarație pentru fert de rachi. — Proces verbal pentru revizuirea Tabelor de recensămînt. — Bilete de vite, în 3 limbi, cu 10 bani bucata. — Protocol de necropsie (pentru cercetarea mortului), 1 ex 40 bani. Prețurile scăzute mult! O coală obișnuită, cu tipar pe 3 ori 4 pagini, 80 bani, 1/2 coală 40 bani, 1/4 coală 20 bani.

Cenzurat: I. Moța.